

bem. Uložil-li pak zákon osobám odpovědným z provozu jízdy motorovým vozidlem také tam, kde je nepostihuje sebe menší zavinění, povinnost k náhradě škody (ručení za výsledek), bylo by nespravedlivé uložit povinně odpovědným osobám plnou náhradu, když třetí osoba anebo jiná z provozu odpovědná osoba má spoluvinu na události. S tohoto hlediska je také posuzovati nové ustanovení § 48, odst. 4 zák. č. 81/1935 Sb. z. a n. a tuto normu omeziti na případy, kdy není na straně osoby z provozu odpovědné uplatněno zavinění, zavazující k náhradě škody podle obecných pravidel. Poškozený není povinen opíratí své nároky ze škodné události jenom o předpisy oddílu VIII zák. č. 81/1935 Sb. z. a n.; může je opřítí také o předpisy hlavy XXX obč. zák., jsou-li tu jejich podmínky. Žalobce neuvedl výslovně v žalobě, že opírá svůj nárok jen o ustanovení oddílu VIII zák. č. 81/1935 Sb. z. a n. Naopak v přednesu o skutkových okolnostech, za nichž došlo ke škodě a na nichž založil svůj žalobní nárok, jež podříditi právní normě přísluší soudu, uvedl, že jeho škoda byla způsobena neopatrnou jízdou obou provozovatelů jízdy motorovými vozidly, pro kterou byli také oba odsouzeni trestním soudem. Z toho přednesu tedy plyne, že žalobce svůj nárok opírá také podle §§ 1295 a násl. obč. zák. o zavinění obou provozovatelů, tedy i žalovaného, které oba nižší soudy zjistily. Platí proto proti žalovanému ustanovení o širší odpovědnosti podle § 51 zák. č. 81/1935 Sb. z. a n. a platí pak také z příslušných předpisů obč. zák. o náhradě škody ustanovení § 1302 obč. zák., podle něhož ručí za bezprávně způsobenou škodu — přispělo-li k ní více osob a nelze-li jednotlivé podíly zjistiti, jak je tomu v souzené věci — všichni za jednoho a jeden za všechny.

Čís. 17440.

Směnečný rukojmí, proti němuž uplatnil směnečný spolurukojmí postihem směnečnou žalobou celou pohledávku, kterou zaplatil za dlužníka, nemůže se domáhati na spolurukojmím podle § 1431 obč. zák. částky, která podle jeho mínění přesahuje jeho rukojemský závazek, nedošlo-li k vydání platebního směnečného příkazu k žalobě spolurukojmího podvodným nebo záludným jednáním spolurukojmího. Rukojmí má v takovém případě nárok proti spolurukojmímu na náhradu škody, avšak jen za předpokladu § 1295 II obč. zák.

(Rozh. ze dne 31. října 1939, Rv I 1139/39.)

Žalobce se zaručil společně se žalovaným a Marií S. jako směneční rukojmí za Antonína S. na směnce ze dne 22. července 1936 znějící na částku 3.000 K. Antonín S. směnečnou pohledávku nezaplatil a žalovaný byl jako rukojmí nucen zaplatiti směnečnému věřiteli s výlohami 2.950 K. Své regresní nároky proti spolurukojmím uplatnil směnečnou žalobou proti Marii S. a žalobci na solidární zaplacení celé částky 2.950 K. Proti oběma těmito spolurukojmím byl vydán směnečný pla-

tební příkaz ze dne 28. prosince 1936, proti němuž podala námitky toliko Marie S., kdežto proti žalobci nabyl směnečný platební příkaz právní moci. Žalobce zaplatil na základě tohoto pravoplatného směnečného příkazu žalovanému 2.794 K, z čehož útraty činí 664 K 35 h, takže částka placená na pohledávku činí 2.126 K 65 h, z čehož $\frac{1}{3}$ činí 708 K 90 h. Žalobce se domáhá žalobou zaplacení této částky 708 K 90 h a opírá žalobu jednak o postižní nárok proti žalovanému, který jako jeden ze tří spolurukojmích nebyl oprávněn vymáhati na žalobci více než $\frac{1}{3}$, jednak o bezdůvodné obohacení. Nižší soudy zamítly žalobu, o d v o l a c í s o u d mimo jiné z těchto důvodů: Pokud žaloba je opřena o bezdůvodné obohacení, nejsou dány předpoklady § 1431 obč. zák. pro to, aby žalobě bylo vyhověno. Žalobce zaplatil částku, jejíž vrácení se domáhá, na základě pravoplatného směnečného platebního příkazu. Tím plnil uložený závazek ex causa iudicati, nikoliv solvendi causa, neplatil tudíž z omylu ani neplatil nedluh, což je podmínkou nároku podle § 1431 obč. zák. Žalovaný přijal placení pravoplatně uloženého závazku, nebyl proto obohacen bezdůvodně a pokud pravoplatný směnečný příkaz nebyl zbaven platnosti, nemůže býti zvrácen oklikou § 1431 obč. zák. (rozh. č. 9696 Sb. n. s.). Žalovaný by byl bezdůvodně obohacen jen v případě, že by šlo na jeho straně o podvod neb jednání záludné, neboť kdo nabyl rozsudku lstivě, pokud se týče nedovoleným činem, nemůže z něho uplatňovati právo, které by jinak neměl (č. 11485 Sb. n. s.). Že by byl žalovaný v době podání směnečné žaloby jednal podvodně nebo záludně, nebylo v řízení před soudem prvé stolice ani tvrzeno. Podvod nebo jiné záludné jednání předpokládá činnost vědomou, směřující k oklamání odpůrce a k vědomému způsobení škody. Vzhledem k § 65 směneč. zák. mohl se ovšem žalovaný domáhati postihu správně občanskoprávní žalobou v mezích § 896 obč. zák. a neměl tak činiti směnečnou žalobou. Leč v použití směnečné žaloby k účelům regresu nelze ještě spatřovati takovou vědomou činnost žalovaného, jež by směřovala k oklamání a poškození odpůrce. Vždyť žalovaný ve směnečné žalobě uvedl, že žalovaní jsou směnečnými rukojmími společně s ním, že pro nezaplacení hlavního dlužníka byl nucen jako rukojmí zaplatiti směnečnou pohledávku rukou společnou a nerozdílnou, z kteréhožto důvodu na nich požaduje zaplacení toho, co sám vyplatil, takže nynější žalobce se mohl ze žaloby přesvědčiti, že jde o postih i o rozsahu postihu, zejména, že je žalován na plnění rukou společnou a nerozdílnou, a nepovažoval-li rozsah postihu za správný, mohl se brániti, což však neučinil a tím si sám zavínil, že směnečný platební příkaz nabyl proti němu právní moci a žalobce zbavil se možnosti uplatňovati omezení postihu na zákonnou míru § 896 obč. zák. Žalobce sice přednesl, že pokud žalovaný na něm vymáhal více než $\frac{1}{3}$ vyplacené částky, jednal proti dobrým mravům, což by ovšem mohlo případně znamenati jednání nedovolené. Bylo však věcí žalobcovou, aby skutkově uvedl, v čem se žalovaný dopustil jednání přičícího se dobrým mravům, aby vyličil a popsal činnost, kterou pod zmíněným pojmem si představuje; v tomto směru však jakýkoliv skutkový přednes jeho chybí a z pouhé skutečnosti, že žalovaný postihem se domáhal placení částky o $\frac{1}{3}$ vyšší, nelze

ještě vyvoditi jednání přičící se dobrým mravům, jak míní žalobce. Vždyť jde o rukojmího, který plnil za hlavního dlužníka, a domáhá-li se náhrady na spolurukojmích, mohl býti mezi rukojmími také ujednán co do vzájemného postihu poměr zvláštní, jak § 896 obč. zák. výslovně připouští. Není skutkového podkladu pro zjištění, že žalovaný si byl vědom v době podání směnečné žaloby, že uplatňuje postihem proti žalobci více, než mu podle zákona náleží a zejména, že tak činí neoprávněně na úkor a ke škodě žalobcově. Poněvadž žalovaný přijal plnění pravoplatně zjištěného závazku a nejde o podvod, nedovolené neb záludné jednání, není bezdůvodně obohacen (rozh. Sb. n. s. č. 11485). Důvod náhrady škody v odvolacím sdělení zmíněný nebyl v řízení před soudem prvé stolice žalobcem uplatňován, proto k němu nelze přihlížeti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nižší soudy posoudily žalobní nárok věcně jen s hlediska předpisů o bezdůvodném obohacení podle § 1431 obč. zák. Soud prvé stolice se otázkou náhrady škody vůbec nezabýval; soud druhé stolice pak zaujal stanovisko, že žalobní nárok nebyl opřen o náhradu škody a, že v tom směru obsah odvolacího sdělení jest nepřípustnou novotou v řízení opravném. Žalobce v prvé stolici uplatňoval náhradu škody ne-li snad výslovně, tedy aspoň obsahově. V přípravném spise praví totiž žalobce, že by měl nárok na náhradu škody co do celé částky, že však vymáhá jen jednu třetinu směnečné sumy, čímž dosti zřetelně naznačil, že žaluje také z důvodu náhrady škody. Dále pak uvedl, že žalovaný jednal proti dobrým mravům, když vymáhal na žalobci více než jednu třetinu částky, na kterou zněl směnečný titul. Není na závadu, že žalobce uplatnil tyto okolnosti teprve ve svém přípravném spise, když žalovaný proti tomu nic nenamítal ve sporu (§ 235, odst. 2 c. ř. s.). Měly se tedy nižší soudy zabývatí žalobou i v tomto směru. Není však třeba z toho důvodu zrušovati rozsudky nižších stolic, když ve skutečnosti žalobce k odůvodnění nároku z titulu náhrady škody v opravném řízení neuplatnil žádných skutkových okolností, nýbrž opodstatňuje zde tento nárok, stejně jak tomu bylo před soudem procesním, týmiž okolnostmi, z nichž dovozoval svůj nárok z titulu kondikce, jehož předpokladem je ovšem, aby se přesun majetkový stal na újmu žalobcovu, tedy k jeho škodě. Jde tedy jen o právní posouzení, a dalšího skutkového zjištění není již třeba. Co se týče bezdůvodného obohacení podle § 1431 obč. zák., jest správný názor soudu druhé stolice, že nelze mluvit o bezdůvodném obohacení, přijme-li kdo zaplacení pravoplatně uloženého závazku, leč by šlo o podvod nebo jednání záludné (rozh. nejv. soudu č. 9696, 11485 Sb. n. s.). O takovém jednání nelze však mluvit, když žalovaný ve své směnečné žalobě výslovně uvedl, že jde o směnečné rukojemství obou stran a Marie M. Z toho, že žaloval směnečnou žalobou a, že žaloval více než mu příslušelo podle domnění žalobcova a podle jeho výkladu předpisů o postihu, nelze ještě usouditi na podvod neb na jednání záludné, když žalovaný směl právem očekávati, že se bude jeho odpůrce ve směnečném

sporu brániti proti nároku, který neuzná za oprávnění a jmenovitě co do jeho výše. Neučinil-li tak žalobce, ba platil-li dokonce později podle pravoplatného rozsudku, nelze míti za to, že plnil omylem nebo bez důvodu. Nešlo vůbec o nějaký »paakt«, jak míní žalobce, nýbrž šlo o soudní výrok, obsažený ve směnečném platebním příkazu, který je způsobilý nabýti právní moci se všemi důsledky vyplývajícími z příslušného zákonného předpisu. K nim náleží také, jak správně uvedl odvolací soud, že je vyloučeno přezkoumávati správnost pravoplatného rozhodnutí oklikou s hlediska zákonných předpisů o kondicích nebo o náhradě škody, s krajní výhradou již nahoře uvedenou. Dovolateli nelze přisvědčiti ani s hlediska předpisů o náhradě škody podle § 1295 obč. zák. Ve sporném případě by bylo uvážiti ustanovení § 1295, odst. 2, věta druhá obč. zák., neboť žalovaný prý se škodného činu dopustil při výkonu práva. Tu je však náhrada škody zákonem omezena na případ, že výkon práva byl patrně účelem poškození povinného. O tom však nelze tu mluvit, když sám dovolatel uznává za spornou otázku výše postihu, nehledíc k tomu, že si dovolatel sám škodu zavinil tím, že se nebránil ve sporu, který byl proti němu zahájen doručením žaloby, a to se všemi důsledky, a že se nebránil ani proti exekuci vedené podle pravoplatného směnečného rozsudku, nýbrž vymáhajícího věřitele uspokojil. Není podkladu ani pro úsudek, že jednání žalovaného odporovalo dobrým mravům, když se žalovaný domáhal splnění pravoplatně mu přisouzeného nároku exekucí, a nestačí k opodstatnění úsudku takového ani to, že snad ve směnečném sporu uzavřel s Marií S. smír na 970 K. Právem zmínil se soud druhé stolice také o tom, že podle § 896 obč. zák. mohl mezi stranami býti ujednán jiný poměr postihu než jak jej stanoví zákon. I jiné poměry osobní mezi zavázanými osobami mohou padati na váhu s hlediska oprávněnosti určité výše postihu. Jde tu o právní úvahy, takže není v tom ani rozpor se spisy, ani nesejde na tom, že žalovaný sám v nynějším sporu neuplatňoval, že by k takovému zvláštnímu ujednání bylo mezi účastníky došlo. Jde jen, jak řečeno, o úsudek soudu odvolacího, který nelze srovnávati se spisy.

Čís. 17441.

Závisí-li platnost kupní smlouvy o pojištěné nemovitosti na schválení poručenským soudem, nelze účinně vypovědět pojistný poměr (§ 65 zák. o poj. smlouvě č. 501/1917 ř. z.) před řečeným schválením.

(Rozh. ze dne 31. října 1939, Rv II 254/39.)

Srov. rozh. č. 14852, 12610. Sb. n. s.

Pojišťovací smlouvou, kterou uzavřela žalobkyně s předchůdci žalovaných manžely Z., byl u žalobkyně pojištěn proti požáru dům č. 748 ve V. na dobu od roku 1932 do 21. července 1948. Roční premie činila 31 K a byla splatná vždy 21. července. Pojištěnou nemovitost koupili